

Numărul 41. Oradea-mare 13/26 octombrie 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Fără ură.

Une seule chose importe : la sincérité et la foi de la conviction. Quant au résultat il reste dans la main du destin. (Targușief.)

Me due la copil... Și grăbită, Ana se îndreptă spre locuința doicei. Pe drum opri un birjar, îi dete o scrisoare și-i recomandă s'o ducă la minister, la adresa arătată pe plic — apoi să-i aducă răspunsul în strada Înfundăturii.

Par' că cineva, de la spate, o împingea să făptuiască și nebunia asta și acum după ce-o pusese în acțiune, se simția mai liberă, scăpată de-o stăpânire ce-o obsedă... Luți pasul și ajunse după câteva minute la casa ce-i o-crotiă vlăstarul ei de iubire. Împinse ușa și intră. Odăile erau vesele, pline de lumină. De la intrare zări leagănul copilului; se repeși la dânsul și-ș vedu fetița dormind. Nu vru s'o deștepte, și-o lăsă să doarmă cât mai mult, măr-ginindu-se s'o privească du-los. Par' că il privia pe dânsul! Și cât de mult îi semănă! Aceeaș gură, aceeaș frunte mare, o albeață de lapte și aceeaș încruntare în mânie. Mica mamei! adormise cu ochii deschiși pe jumătate și inconșiența asta de copil în fașe, o făcu să geamă sub plânsul care-o podidiă.

Lacrămile îi curgeau încet, încet, și imaginea lui se concretisă mai mult în privirea fetei zămis-

lite într'un nesfârșit avânt de dragoste curată... O! ochii blânzi de altădată, care-o cuceriseră atât, pen-tru ce-ș rățaciseră privirea acum, când ființa ei sim-tind că-l perde, eră stăpânită mai mult ca totdeauna? Și lacrămile îi picurau, una câte una: boabe de du-rere înșirate pe firul trainic de iubire, ce se desprin-dea, lăsând un gol searbéd printre ele — în suflet...

Toată speranța îi rămăsese în întelnirea aceasta pe care a provocat-o. Il aștepă cu nerăbdare; fiecare uruit de tră-sură o făcea să tremure. Eră aproape un ceas de când so-sise și birjarul nu mai venia cu răspunsul. Ca să-i mai treacă din timp, se aședă la vorbă cu doica. O întrebă dacă fetița e bună, și de cât timp nu mai venise „domnul“ s'o vadă. Afli că venia la săptămână, mai totdeauna pe inserate, o sărută lung și a-poi plecă.

— „În ultimul timp, a venit și cu doi tineri. Și unul din ei — mai oacheș — susținea că fetița nu seamănă cu mata. „Dânsa are ochi mai mari, mai frumoși“, repetă domnul acela și după ce vorbiră încă ceva în franțuzeșce, aș plecat cu toți“. Și așa o ținu doica în curent cu totul.

În timpul acesta o trăsură se opri la poartă. Ca electrisată, Ana sări în picioare și se repeși a-fară. Trăsura eră goală și birjarul, un neamț care se dăduse jos de pe capră, inaintă spre dânsa să-i co-munice rezultatul.

Teodor Pop.

— Me rog, euconită, n'am găsit pe domnul la minister și mi-a spus de-acolo că nu vine azi de loc.

— Și ce-ai făcut cu serisoarea? întrebă nerăbdătoare Ana, pe când inima-i zvieniă teribil.

— Am dus-o acasă la domnul și am lăsat-o la portar.

• Simțią că-i vine reu. Atăta agitație pe care o vedea zadarnică o făcea să tremure de cudă și durere.

Plăti cursa birjarului și intră în casă.

— Voi mai așteptă până la cinci — își zise dēnsa în minte — poate cine șcie, dă pe acasă, o citeșce și e posibil să mai vie...

Se aședă pe pat lângă fetiță, care se deștep-tase, și începū să se joace cu dēnsa. Sāngele îi fer-bea și vederea copilului se perdea într'o ceață de gânduri. Neconținut îi sārută mașinal mānușitele, pe când cu ochii țintă la dēnsa n'o vedea, gândindu-se la iubirea ei nenorocită. În timpul acesta femeea care-i lăptă copilul eși afară și din odaia vecinā se audī o voce de bărbat care injurā și cercā să intre în odaia unde se aflā Ana. Imediat, înțelese că tre-bue să fie bărbatul doicei, care se întorcea beat a-casă. Și în starea în care se găsiā, buimăcitā de durere, cu sentimentul ei de iubire care planā de-a-supra nimicului de viață, ironia aceasta a soartei care o puneā față în față, într'o odaie de pe la mar-ginea Bucureștilor, cu un mitocan bețiv, o făcea să se cutremure de desgust cu ochii scāldați în privirea fetiței sale, care-i probā că nu visează și că prin tot ce-a trecut și trece, a existat și existā...

Vēntul care se pornise de la venirea ei, acum șuerā groaznic. Un frig teribil se lāsase și bețivul care intrase în odaie, încăldīt de beuturā, repetā me-reu: Ce, frig afarā? e o căldurā ca în luna lui captor!...

— Eși afarā, bețivule! se rāsti la dēnsul fe-meia rușinatā. Te-a încăldīt vinișorul.

— Ia'm 'n taci, femeel! pen'ce să mor eū de frig? și de!... sūnt cinei crāșme pān'acasā...

Cu chiū, cu vai, de-abiā putū biata femeel să-l scoatā din odaie.

În vremea aceasta Ana, aplecatā pe copil cu spatele întors către bețiv, legānā fetița. Intotdeauna avusese o scārbā instinctivā de bețivi și de sigur că în altā împregiurare și alt timp ar fi tremurat de groază dacă s'ar fi aflat alături de vr'un om beat. Acum inse, erā prea sbuciumatā ca să mai simtā și emoția friceii. Și odatā bețivul plecat, se hotārī și dēnsa să plece. Erā tocmai cinei ceasuri. Nu mai avea pentru ce să stea și sārutāndu-ș fetița — de care se despārțią intotdeauna cu milā — acum o lāsā cu teamā. Dacă bețivul acesta neșciind ce face, o va schilodī într'un moment de furie? Și gândul acesta erā un adaos la atātea emoții intimpinate, la atātea suferințe ce-i stāpāniaū sufletul.

Desperatā, o luā repede la drum — s'a hotārīt, va merge până la capēt!

N'a vrut să n'a putut să vie, se va duce ea la el! Și decisā, se urcā în tramvaiul care șciea c'o duce până la poarta lui. Se aședā într'un colț și se căzni să-și oprească gândurile, de frică să nu-i slā-bească decisiā. În fine, ajunse; se dādū jos și când să intre pe poartā, dādū de o pīdecā. Erā portarul care nu vrea s'o lase să treacā. Strada erā frecuen-tatā și cu cât stātea mai mult pe loc — căutānd să

convingā pe portar — cu atāt simțią că se espune mai reu, că poate să se compromitā mai lesne.

— Ce-ți pasā dtale, cine sūnt? Și dacă susții, iatā, îți spun: sūnt o rudā a domnului.

— Vedī, respunse portarul — și începū să ridā proșteșce — tocmai că mi-ai spus vorbele astea, toc-mai de aia nu te cred.

Ea înțelese că o luā drept o femeel pierdutā și uitāndu-se fix la dēnsul îi spuse: „crede ce poșteșci, îți spun că sūnt o femeel cinstitā și îți dāi un bac-șiș bun dacă me lași să intru“. Și în acelaș timp, bā-gānd māna în busunar, scoase cinci franci.

Magia banului își făcū efectul.

Nu mai zise nimic și portarul o conduse până la o ușe de la etagiul al doilea. În dreptul ei, dēnsa îl mai rugā că dacă domnul trece peacasā și nu se sue, să vie s'o anunțe.

Apoi intrā singurā în odaia lui...

Primul obiect care o izbi, fu portretul ei în ramā, aședat în față pe biroū, și proba aceasta că n'a uitat-o, că nu vrea s'o uite, o făcū să tresarā de emoție. Luā portretul în mână și se privi lung — dēnsa în vremuri duse — ca pe-o străinā, nevenin-du-i să creadā că e tot dēnsa aceasta care suridea din cadrul mulțumitā... O aședā la loc și, hārșitā de emoții, se aședā pe canapea.

Ca într'un cinematograf i se perindā în minte toatā viața ei trecutā. Se vedea copilā nesciutoare și bunā, iubind pentru prima datā cu toatā ardoarea unui suflet tiner, conșcient de forța lui nestrāmūtātā.

Se vedea sacrificānd totul pentru iubirea asta, cu infocatul dor de-a face bine și odatā maritatā, urmānd, să lupte pentru îndreptarea lui la datorie, să lupte ca să păstreze copilului, care venise, pe tatāl, și protectorul lui. Dar par' că a fost un blestem, căci prāpastia se făcea tot mai adāncā sub picioarele ei și totul eșise reu. El plecase lāpēdāndu-se de greu-tāti cu fātārnicia dragostei păstrate, ea remase sin-gurā, iar copilul dat la doiceā afarā.

Și cum se gândiā, de multā vreme, la toatā viața ei sdrobotitā, nici nu bāgase de seamā că por-tarul se urcase sus. Alene ridicā capul, îl zārī și-l întrebā dacă domnul a trecut pe acasă.

— Ba, a venit și dacă i-am dat serisoarea, spunēndu-i tot deodată că-l așteaptā o cucoanā sus, mi-a zis să spuī euconitei că dumnealui nu intrā în casā.

Și simțind că se petrec lucruri nu tocmai ve-sele, portarul se grābi s'o șteargā cât mai repede.

Ana îl urmā cu privirea până dispārū și aiuritā, neînțelegēnd încă sensul grozav al vorbelor, stātea înțepenitā, galbenā ca o moartā. Încet, încet, valul de lacrimi, care se ridicā cu putere, îi topi nedume-rirea și ne mai putēndu-se stāpāni, se lāsā pradā plānsului, un plāns nervos — ploaia grozavā dupā uraganul teribil — care ușurează oare-ș-cum, ca mān-gāerea unei prietene... Mai liniștite, gândurile apā-rurā apoi, ca să-i arāte zāpāceala.

Trebuiā la sosire să-și ia serisoarea îndērēt de la portar, astfel ca dēnsul să nu fi șciut că-i dēnsa aceea care-l așteaptā. Și rēndurile pe care i le scri-sese îi revenirā în minte. Într'un moment de re-voltā și desnādejde îl amenințā că îl impușcā și se omoarā apoi și dēnsa. Erā deci natural, ca dēnsul care avea naturā timidā, să-i fi fost frică de pielea lui și să nu se fi suit. Sērmana femeel înțelese, mai mult ca totdeauna, egoismul teribil al omului care-i

sacrifică viața și-i distrugea visele, condamnămnd și copilul, cu conștiința intunecată a faptei sale, aprigei porniri nenorocite. Dragostea ei îndelungată, încredetoare mai mult în binele decât în reul omului, iertase tot — intensitatea iubirei, cu toate miseriile și decepțiile din viață nu se micșorase, iar iluzia de îndreptare persistase. Când la despărțire i-a zis: „sunt un nenorocit” și s'a depărțat, rătăcit în gând și în fapte, i se păruse că visează, că i se împlinse o presimțire vremelnică. Și-a strins inima toată și eră hrănită de gândul lui, de aceeaș dragoste miloasă.

Incendiul căsniciei lor nu-i distrusese decât mulțumirea, aspirația către un viitor bun, încolo inima îi rămăsese intactă, în goana aceluiaș vis. Rămăsese aceeaș și seninătatea sufletului, după toate infamiile petrecute și cu toate suferințele îndurate, îi mărturisise clar, cât e în stare să ierte o dragoste nețermurită, altruistă.

Iubesc... cine n'a rostit cuvântul acesta?

Toți, de sigur, și cu toate acestea câte înțelesuri ascunde cuvântarea unei dragoste mărturisite, nu mulți simt printr'ênsa ceea ce firi ca a ei pândrând. În adânci mea unei simțiri care se jertfește, deșertăciunile vieții dispar. Pentru Ana, a fost ceva care credea că n'are să se sfârșească nici chiar odată cu densii, ceva care plutiă deasupra tot ce-i stăpâniă sufletul ca o forță din altă lume, ce-o mână cu gândul departe — parte de înțeles și de iertare. Suferințele i-au înălțat firea și mai mult — acum în minutul cel mai greu din viață, când e nevoită să-și desprindă toate firele țesătoare a celui mai scump și sfânt ideal, și să dispară dintr'o viață, să se înstrăineze în imensitatea acestei dureri fără seamăn, o lumină, ca o binecuvântare cerească îi pune pe buze întrebarea: de ce l-ar uri? Îl înțelege mai bine ca toți — o fire de om bun, îndrumat la rele, de atâta singurătate și libertate în care a trăit ca copil, pornit par' că într'o vecinică resvrătire de ceea ce trebuie să facă, e dator să facă, și având intuiția relilor care le naște, suferă și el de consecințele care le aduce. Astfel a nenorocit și se nenorocește.

Un caracter curios și format la întemplantare pe care ea — naiva! — prin credința dragostei depline, voise să-l subjuge, ar fi vrut să-l cucerească pentru binele căsniciei lor fecunde, pentru mulțumirea lui, a ei, a copilului. Și apoi — de ce n'ar mărturisi-o? — ar fi avut satisfacția unui frumos exemplu dat într'o operă de transformare sufletească, ce ar fi clădit un cuib trainic și înălțător.

De ce la bine, intențiilor curate și întreprinderilor cinstite și curajoase se opun piedici și greutateți, care le-ai zdrobi dacă o fatalitate n'ar urmări vecinic visul curat, întocmit în inimă curată — forța rea învingând forța bună?

E oare o inferioritate, o slăbiciune de a concepe drept, din bunătate, cu sinceritate și cu dragoste de alții?

Ana nu o crede — acum când i s'a prăbușit toată munca, tot dorul și ori-ce speranță — pe atâtea ruini mărețe resare 'n inima ei tristă, mila tot de el care nu-ș dă seama de reul ce-l adâncește pe calea care-o trece, și de ea care atâta suferă, — mai mult de copil care va înțelege și va suferi și densul. Și mila asta de tot și de toate isvorește gândind la omenirea întreagă, la toată viața, la sbuciumările fiecăruia.

De ce ar uri când toți suferă, când poate totul primește direcția unui tot superior și necunoscut și când toată omenirea dispore în acelaș infinit. Nu-l ureșce!

Și suferințele care se succedaseră la biata Ana, o oțeliseră acum, simția că de aci înainte va putea să le înfrunte, se simția mai demnă de densa. Da! nu va cădea și iubirei ei înalte și imense nu-i va da sfârșitul banal — de mahala — cum îi spusese densul — al unei sinucideri la care se gândise un moment. Nu! și după ce privi ironic revolverul de pe masă, își așinti privirea pe craniul de alături care-i suridea sarcastic. Și aproape acelaș fel de suris involuntar i se puse pe buze vedându-și figura reflectată în oglinda din față. Se vedea frumoasă, tot frumoasă cu toate sbuciumările care lasă urme. O! se simția mai tare acum, acum când întră în viață — în viața tuturor — cu sufletul tot curat, dar zălogit. În colț de inimă, dragostea ei neprihănită și sacrificată o va îndemna vecinic la iertare, îi va redă putere. Ori cărei stări sufletești, ori cărei forțe de viață, îi trebuie ca să se desvolte sau să se susție: temelia morală a unei idei, a unei credințe, a unei speranțe.

Copilul a remaș susținătorul moral al Anei — e ideea unei datorii — credința în bine nu se învinge, iar speranțele renasc în totdeauna.

Anina.

C o p a c u l.*

Țerilor surori.

A fost odată când a fost, pe margini de pădure, un mândru pom cu ramuri mari plecate 'n lan de mure; și mi de păseri de tot felul cântau să meargă veste, că binele din sinul lor aiurea nu mai este; iar crengile ce atârnuu de roada lor bogată dădeaū ispite în vecini de s'adunaū în gloată, și mare mult se mai miraū și întrebaū mereu: că ce minune între mi făcut-a Dumnezeuū, de le rodește atât de mult voinicul lor copac? Iar cei din crengi le respundeaū, spre a le veni de hac, că 'n trunchiul lui e o minune de-ivoare tălmuite ce varsă 'n zori o miere dulce pe ramuri înflorite, așa că 'n loc de unul, mi se leagă în farmec rodul, de se adună dimpregiur nedumerit norodul.

Dar uite revna să stârnească n'a trebuit mai mult, și mi de păseri tot de pradă veniaū cu dor de zmult; dar iată vin și din apus mulți zmei cu barbă lată, căci uite vestea doar s'a dus în partea cealaltă. Și unde 'ncep pe întrecute la muncă să se prindă, din crengi pe cele mai bogate de trunchiū să le desprindă. Ei puseră cu pradnici cale să 'nalțe la păreți ce mîntea poate să doboare, dar nu străbat săgeți. Pe când ei mai cu foc lucraū, sus șoimul șueră și mica gloată într'o clipă sub barde s'adună. Și le-ai fi plâns chiar zeū de milă ce mândru se luptaū; smulgeaū la vînturi sub aripă și în barbari turnaū.

* Autoarea va publică în curînd un nou volum, din care ne-a făcut plăcerea d'a ne pune la dispoziție aceste patru bucăți poetice.

Red.
† Vînturi = Penele de sub aripa păsărilor ce le ajută a sburat.

S o m n d u l c e .

Puterea celor mulți la număr ajuns-a ca să culce din crengi pe cele mai bogate, udate 'n miere dulce. Ei prinseră a sorbi setoși din mana cea frumoasă, iar trunchiul se cutremură cu urgie peste gloată, căci mândrul șoim sburând deodată se cufundă 'n pământ, legând crengile pe vecie cu scumpul lui mormânt.

Noi s'arătăm că granițe multe se pot iezi 'nsedar, căci unde e simț de iubire, hotarele dispar.

U n i r e a.

Ha! să dăm mână cu mână, zis-a bardul din Mircești, când cuprinse printre o zale sinul țerii românești. Domnul Cuza vedu 'ntr'ênsa scutul vieții strămoșești.

Iar când Domnitorul Carol a sosit și el spre noi, a găsit ca 'ntr'o săgeată miș de suflete de eroi, ce voiau neatârnavă căminului părintesc; cu viteazul Domn în frunte, ne-am cioplit leagăn regesc.

Ha! să dăm mână cu mână și urgia să dispară d'intreg neamul românesc, căci unit-am doue plăcuri într'o mândră țerișoară cu drag suflet vitelesc.

Să ne adunăm cu toții sub bătrânul nostru steag, căci uniți vom putea trece al nevoilor greu prag, și când țara-î în durere, fără lupte de partid, recântând hora unirei să uităm pe individ.

Pe raza gândului.

Pe raza gândului ce zboară din suflet către înfinit vedem ce-adeșă se strecoară sormanul dor greu prigoni. El țese pânză de păianjen de la ce este în spre ce-o fi și fericiri își făurește să poată numai a dori... Urzim noi doar mereu speranțe adesea fără de nici un rost. În viitor neîmplinite le plângem pare c'ar fi fost... Dar pânza care o urzește insectul harnic și deștept, măi traică este adesea ca dorul nostru ne'ntept... Ușor această mreajă ruptă-î cu tot ce este în ea prins... Când desnădejdea rupe gândul, puterea dorului s'a stins.

C r ă i a s a.

Bucovinei.

A fost odată 'n lume o mult mândră crăiasă, ce un împărat destoinic cu drag făcu mireasă. El o lăsă stăpână peste păduri și plăcuri, izvoare de avere, de frumusețe raiuri.

Dar mândra, 'ndrăgostită de vechiul ei stăpân, turnă mereu în sinu-î al dorului venin; căei gingașele glume în ea versău scântei ce aprindeau într'una iubicea dintei.

Riria.

Icoane din viață.

(Fine.)

15. Picurarul de la Pind la Ateneu.

Preisprietzeze martie 1897, joi seara, eră destinată să se dea la Ateneu marea noastră festivitate artistică-literară.

Inițiatorul ei, marele naționalist Urechia, își pusese tot sufletul pentru reușita ei deplină, în vederea scopului ce-l urmăria, de a se veni în ajutorul școalelor din Macedonia, amenințate să fi închise, din cauza lipsei de fonduri.

Lansase de vreme peste 2 mii de invitațiuni.

Invitase pe toți oamenii politici ai țerii noastre: miniștri, senatori, deputați, somități literare, profesori universitari și de curs secundar, lumea artistică, reprezentanții presei, aristocrația capitalei, colonia macedo-română, liga culturală, precum și diferite alte societăți.

Printre oamenii zilei observai în logile din apropierea scenei pe dñii: generalii Manu și Vladescu, Tache Ionescu, N. Filipescu, N. Fleva, Scorțescu, Ceaur Aslan; profesorii: Titu Maiorescu, N. Iorga, Anghel Demetrescu, Bonifaciu, Stefan Mihaileanu. În fruntea macedonilor eră dl Ion Riureanu, veteranul publicist și vicepreședinte al Societății de cultură macedoneană, repausatul Nae Gussi, Nicolae Ionescu, Mihi, Tașcu Telescu și fratele seș Costica doi armâni inimoși, Mușu, dr. Șunda și Nachiu Ghiulamila, poetul Nușu Tului, studentimea și numeroși comercianți și industriași.

Grigea acestora eră să vadă reușita Picuraru-lui de la Pind, care urmă să apară în costumul fărșeroților, să declame versuri în dialectul lor, prin care să ne înfățișeze nota lor caracteristică, modul lor intim de a gândi și simți.

Programul serbării eră împărțit în trei:

I. Legenda recunoșterii românilor din Pind cu frații lor mocani din Carpați lângă fântâna Sultan Murat din Bosfor, pe timpul lui Matei Basarab, de V. A. Urechia.

II. Picurarul de la Pind — adică subsemnatul care urmam să declam versuri sub titlul de mai sus în costum de cioban.

III. Teatru, cu concursul marelui artist C. Notara și al dșoarei Marculescu, artistă de la Teatrul Național.

Aparițiunea lui Urechia pe scenă fu salutată de un ropot de aplause frenetice.

Bătrânul eră transfigurat de emoțiune. Mi se părea că disting împregiurul capului seș un nimb ca al celor sfinți ce se ved zugerăviți pe părății catedralelor.

Se aședă pe scaun și începă a cuvântă solemn, călduros și patetic. Vorbiă inspirat și cu dibăcia unui maestru care se pricepe să te mișce și nu poți a-ți stăpâni sbucnirea sentimentului inimei.

Par' că-l aud:

„Poposise doue turme de oi lângă fântâna Sultanului „Murat“ și mei de la o turmă se amestecaseră cu ai celeilalte. Baciă amânduror turmelor observară acest amestec și „Celnicul“ (baciă) turmei macedonene strigă către ciobanul seș:

— Am ți mutrești bre glare, și nu ti dai de

alaga s' disparti melli! Nu vezi că s'amisticară. Agonia arupiti sverca... că ti tuchi!*

Baciul turmei ciobanilor din Carpați, ca și tovarășii sei remasera în extas și măsurară cu ochi curioși pe celnic.

Ce le-au auzit urechile? Cuvintele celnicului s'au răsfrânt în auzul lor ca melodia unui cântec bătrân pe care l-au auzit cândva, înse când?

— Ce limbă grăit-a moșu... întrebă baciul pe cel mai în vârstă dintre ei.

— Pare să hie de a noastră fârtate, numai puțin schimbată-î...

Baciul curios a șei ce vorbit-a celnicul, se apropiă de el și-l întrebă:

— No, da ce sunteți voi oameni buni?

— Noi? Ia, armăni ti's him...

Se apropie, se apropie moș Pătruțule, șopti baciul acestuia.

— Români — ai vrut să zici.

— A-români, a-români, frate; am voi ți hiți?

— Și noi tot români, să trăiți.

Se strinseră vârtos de mână. Baciul reluă:

— Dar voi cum ziceți la pâne, apă, sare, carne?

— Ași cum legziși tine: pâne, apă, sare, carne.

Cum vrei s'la spunim, ma mim aromâni.

— Ciudat frate, ciudat de tot! Și din cotro și unde?

— Cătră iu meargem vrei s'mi 'ntreghi?

Se apropie, se apropieminunea minunilor, bade Pătruțule...

— Dapoi am înțeles tot vere — par că ar fi de ai noștri să fie cu bine...

Apoi baciul respunse celnicului:

— Da, în cotro ve duceți?

— Vintrăm aua s' pașcem oile că-î iarbă mușată, apa limpidă ș-arate...

— Apoi dacă-î așa, dă-mi voe să-ți mai string încă odată mâna, căci după cum ved sunteți tot frați de ai noștri...

— Frați, frați cușuri... (vere.)

— He, Nicolae, Ioane, ia veniți mei, că am dat aci peste frați de ai noștri, strigă baciul entusiasm.

Aceiaș lucru îl făcu și celnicul și această înfrățire carpato-balcanică o întinseră și mai departe lăsând să se amestece și oile lor, să simte și ele binecuvântarea înfrățirii, și așa trăiră de aci încolo la olaltă frați cu frați, spunindu-și unul altuia păsul, dorul, dragostea, și făcându-și cunoscut istoricul neamului¹.

Cuvintele bătrânului, care șciuse să-și aleagă cel mai mișcător subiect al situației, fure acoperite de aplause frenetice, cari păreau că nu vor mai lua sfârșit.

Așteptă câteva momente până ce se restabili liniștea, apoi zise:

„Dar domnilor și doamnelor, pentru astă seară avem fericirea să vedem pe ănsuș Picurarul de la Pind, care ne va spune prin propriul grăit al fraților noștri, cum gândesc și cum simt ei. Acest cioban e unul din studenții facultății noastre — el ănsuș fiul Pindului“.

La aceste cuvinte, făcu doi pași înapoi și la un semn al seui, apărui eui în cândușe fărșerotească, cu camașa crețuri pe dinainte, cu ițari albi, încins

* Dar ce te uifi mă prostule, și nu te repedi să despărți mei! Nu veți cum s'au amestecat? Grăbeșce — tulsece-o că te-am topit...

cu un sileaf aurit (chimir), cu fluierul ciobănesc aședat la dreapta, cu cârligul într'o mână și cu sarica flocoasă pe umeri (toga) a cărei lungime iți detea impresia unei trene de la rochia miresei.

Înfățșirea Picurarului de la Pind electrisă asistența. În chipul lui părea că-și recunoașce un frate pierdut de secole. Un entusiasm de nedescris se zugrăvi pe toate fețele. Macedonenii nu-și puteau găsi astempărul. Mii de priviri erau concentrate asupra mea.

Notara me esaminase de cu vreme și fiindcă i plăcuse cum i-am declamat, me întrebă: câți ani de conservator am.

I-am spus că nici nunul, înse voiu înlocui arta prin inimă. Simțiam că aveam nevoie de curaj să predomin mulțimea aceasta care cu drept cuvânt i plăcea să surprindă în Picurar superioritatea rasei noastre. Trecuse 5 minute de la aparițiunea mea și totuș aplausele aci se înterupeau, aci iarăș reincepeau.

În fine, se făcu tăcere. Mi-am ales momentul când toți păreau însetați să-mi asculte graiul, să audă cum li-i vorba fraților ce-i reprezentam.

Privii odată la Urechia care se găsiă în logea dlui general Manu. Un zimbet reciproc flutură pe buzele noastră. Aceasta imi fu ca un semn că trebuie să încep. Înaintai încă un pas pe scenă, mulțumii printr'un zimbet publicului și începui clar, sonor și rar:

I

Străbun-lu a meu ca supse spun
Di la 'nă lupă 'mă pare...
Ș'cu picurarili a lui de-a-dun
Băgă 'n dușmani lăhtare.¹

II

Străbunlu a meu eră șciut
Un picurar aleptu;
A lui giunatic² ni 'ntricut
Il portu min 'n cheptu.

III

Din Pindu escu Picurar
Cu name³ strălușită,
Cu dor'lu 'n cheptu canda-î jar,
Cu flamă⁴ tru matrită.

IV

Anvărlișat-me gionî mușati
S've cântu din fluera
Un cântic ar-mănescu, frați,
Dușmanli tuți și 'ni chiară.

V.

Ghiniți de-adun⁵, Moscopoleni,
Cu Fărșeroți di mână,
Luați și fraț'li Grămosteni
Si 'ntindem hor' armână!

¹ Lăhtare — groază.

² Giunatic = vitejie.

³ Name = faimă.

⁴ Flamă = flacăra.

⁵ Deadun = împreună.

VI

Si 's mină loclu ți-l călcăm,
Si 's mină și cheatra 'n geană;
Aslanî' di mionte, si 'nvițăm
C'avem ș'noi drept nu bană!

VII

Că nă duchim² și astăzi vrem
Lumină multă, multă,
Tru ună boațe su spunem
Și lumea va 's na scultă.

VIII

Urbare ș'moarte acelor
Ți vrură ca s'nă cheară!
Trimar'le a nostru viitor
Mulți amirazi³ lumtară!

IX

Sum poalele dit Pind la joc
Cllimați ar'mânli s'ghină,
S'aprimdem al frațllei foc
Și să strigăm lumină.

(Din „Lilice de la Pind“ de P. Vulcan. 1897.)

Eram înțeles de toată lumea, căci altfel nu-mi esplie aplausele ce urmau după fiecare strofă.

Când am ajuns la strofa finală, observai la ușa un aparat fotografic care me fotografiase.

Imediat ce sfârșii, auzii: bis! bis! bis!

Eu voind să me retrag, sgomotul se îndoi; am revenit și de astă dată am zis poesia în limba țerimume.

— În dialect, în dialect! strigară mai multe voci,

M'am esecutat. Iar când terminal și m'am reras în fundul scenei, aci me așteptă Urechia, care me îmbrățișă călduros și cu ochii lăcrimători me sărută pe frunte.

Di general Manu, ce se află lângă noi, zise:

— Te felicit tinere, și-ți urez să trăiești ani mulți, că dta m'ai făcut să me simt mândru că și eu sunt de origine macedoneană. Cât timp vor răsări în mijlocul fraților noștri firii ca dta, apoi romanismul nu va perii nici odată în Balcani.

Mi-a strins mâna, și oferindu-mi brațul trecu-răm cu toții în loje, unde am asistat la reprezentația dată cu concursul dlui Notara care a lăsat în public impresiuni ce nu se pot șterge nici odată.

La sfârșitul spectacolului, colonia macedo-română incongiură scena și se adresă dlui Urechia:

— Ve rugăm respectuos, să ni-l dați acum și noue, să ne bucurăm cu dânsul câteva momente, că a știut să ne represinte cu pricepere și căldură.

Eră vorba de Picurar. Îmi luaș seara bună de la toți dnii din loge și trecu în mijlocul macedone-nilor, cari pregătise un banchet sub palatul Nifon — în onoarea Picurarului bine înțeles.

În toastul meu ce l-am ținut cu acest prilej, îmi aduc aminte de aceste cuvinte:

„Frați tubiți, să me credeți că, după un lung șir de ani de suferințe și de obstacole pentru isbân-direa idealului către care cu toții ne avântăm: lu-mina și adevărul, am avut norocul să ajung acest moment, — cel mai glorios al vieții mele, contribu-

ind la o operă care are de obiect luminarea fraților noștri.

„Ceii 5000 lei ce au rezultat pe urma serbării noastre, e o nimica toată pe lângă rezultatul moral, știut fiind că evenimentul de astă seară, a pus în evidență calitățile poporului nostru în fața a tot ce are capitala mai distins ca inteligență.

„În ceea ce me privește, n'am fost decât un re-crut înrolat în resboiul vieții sub comanda unui ge-neral. Acest general l-ați ghicit de sigur cine este.

— Ura, trăiască Urechia, strigară toți.

— Da, numai lui i se cuvine mulțumirea și re-cunoștința noastră.

Victoria mea numai lui i se datorează. De a- ceea, dacă voiți serie vre-odată acest episod al vieții mele, nu-l voiți putea deseversă înainte de a-l fi în- chinat lui Urechia.

***

Și apucându-me să scriu episodul în chestiune, care formează ultimul capitol al acestei lucrări, gân-durile me purtară cu 20 de ani în urmă, cam cum am început-o, de unde am venit, ce am făcut eu de la 1879 și până la 1898, în timp de 20 ani.

Astfel scărmanând și depănând firul evenimen-telor, au prins a lua forma unei povestiri autobio-grafice; iar când evenimentele aceste sunt mai mari de o însemnătate socială, și lucrarea tinde a lua proporțiile unui roman.

Ținta mea a fost de a espune un plan amê-nunțit de luptă, pentru lumină.

Nu știu întru cât voi fi isbutit.

Dar dacă nu voi fi făcut vre-o ispravă mare prin descrierea credincioasă a peripețiilor vieții mele, pentru restul lumii, totuș mă mângai eu copiii mei: Anibal, Scipione, Traian și Virgiliu vor profita la vremea lor oglindindu-și sufletul în aceste „Icoane“.

Constanța, 24 septembrie 1902.

Petru Vulcan.

Cu cine să ne căsătorim ?

(Urmare.)

Pentru a arată diferite boli cari se pot moșteni voi amintii cazul lui Lambert, un om pe a cărui piele au crescut peri de porc. Ceii 6 copii și cei 2 nepoți ai lui Lambert au avut aceeaș boală. În Londra s'a vedut o femeie a cărei față eră acoperită cu per și tatăl ei presintase aceeaș abnormitate. În 1896 s'a vedut în panoptical din Berlin un copil cu capul de câne. Ei bine și tatăl și bunicul copilului presinta-seră aceeaș abnormitate.

Un soldat perduse un ochi din cauza unei boli, cu 15 ani înainte de însurătoarea sa. Ambii fiți ai acestuia se născură având numai un simplu ru-diment de un ochi.

Darwin relatează cazul a doi bărbați, unul din ei având o cicatrice pe bărbie, celalalt cu o cicatrice pe obraz; ambii au dat naștere unor copii presin-tând aceste semne în aceleași locuri.

Mii de eșemple am putea cită susținând a- ceastă constatațiune.

Transmiterea boalelor de la părinți la copii se face prin mijlocirea sângelui matern. Copilul se nu-trește din organismul, din sângele mamei. Boli în-

¹ Aslanî = lei.

² Duchim = simțim.

³ Amirazi = împerați.

fecțioase, vărsatul, holera chiar poate căpătă copilul în pântecul mamei sale. S'a observat, că femeile cari lucrează în fabricile de plumb sau de mercur, sânt atinse într'un mod cu totul deosebit.

Dintre 140 femei însărcinate, 82 avortează, fapt constatat de profesorul Tardieu. Iar profesorul Hirt a constatat că din 100 copii ai femeilor lucrătoare în fabrici de oglinzi 65 mor în primul al vieții lor, pe când în condițiunile cele mai rele de igienă de obicei copiii mor abia 40 la sută.

Nu boala se transmite, ci predispoziția, terenul. Așa se întâmplă ca copiii de tuberculoși (ofticoși) să nu poseadă semnele ofticeii, dar să se nască cu o slăbiciune fizică, favorabilă dezvoltării tuberculoasei. Adevărata boală nu se arată timp de ani îndelungați, dar faptul că a șaptea parte din omenire moare de oftică, ne face să credem că există ereditatea, transmiterea prin moștenire. Multora nu le o fi plăcând tablele de statistică, totuși sânt nevoit să recurg la aceste date de statistică.

Printre 988 tuberculoși tratați în Weissenburg, 48 din ei au avut părinți, frați cari au murit de oftică.

În Brompton-Hospital, dintre o mie de bolnavi tuberculoși, 21 la sută au avut părinți cari au murit de tuberculosă.

Williams ne arată, că printre 484 cazuri de tuberculosă, în 10 cazuri bunica, în 43 tatăl, în 67 mamele, în 10 ambii părinți, în 48 unchi și mătușele, în 224 frați sau surori și în 10 cazuri veri au murit de aceeași boală. Moștenirea provoacă 30 până la 40 la sută cazuri de tuberculosă. E o țifră înspăimântătoare care pune în evidență datoria de a interveni.

Copiii părinților tuberculoși capătă de timpuriu predispozițiuni deosebite, gâlcile sub bărbie mărite, uneori făcând puroi, culoarea feței e palidă, pelea caldă și lipsită de grăsime, chiar când se nutrește bine. Alte ori nasul și buzele sânt umflate.

Starea generală poate fi chiar satisfăcătoare, dar dacă o boală survine, atunci totul se schimbă. Un simplu guturai provoacă o inflamațiune de plămâni tuse îndărânică. Copilul crește, uneori devine mult uscat, carne nu prinde pe el, încetul cu încetul devine ofticos. Alte ori copilul e în aparență sănătos, arată bine, dar jucându-se câte jos se lovește, capătă o inflamație a ganglionului, a unei încheeturi, inflamație care poate dăuna luni întregi producând dureri, diformități și dacă se face vre-o operație, se constată că avem a face cu tuberculosă.

Moștenirea se manifestă în mii de moduri. S'au constatat numeroase cazuri în cari copiii tuberculoșilor avea o predispoziție la boli de creeri, drul Bremer a constatat că pericolul e și mai mare acolo, unde copiii sânt mai numeroși și vârsta lor se deosebesc cu câte un an.

Așa dar acela care se simte că nu e în stare a da naștere unor copii sănătoși, acela să nu se însoare, în interesul său propriu și al copiilor sei, căror le-ar da naștere.

(Finea va urmă.)

Doine populare.

— Din comitatul Hunedoara. —

Strajameșter din cătane,
Cătu-i noapcea nu mai doarme,
Și tăt scrie la hârcie
C'or perit cătane-o mife.
Sosi carte 'mpărătească
La bireie s'o cetească,
O cetir' o răsctiră,
Zi de vară pună 'n sară,
Și cân fu di cătă sară
Carcea din mână o țipară,
Și pin sat că se luară
Și la ficiori tot legară.
Și cân fu la mîez de noapce,
Legau la ficiori pē moarce.
Cân zouță se făcea,
La cetace-i trimecea,
Și pēr galbin le tăia,
Și haîne că le dădea.
Le dădea haîne vinēte,
Cari le eră lor d'urite.
Nice prânzu nu sosiă,
Și maicile lor veniă.
Ei din grai d'asă-mi grăia:
Na maică haînile mele,
Plânge-le maică cu jele.
Plângeli-i și li-i jeli
Și io maică n'oi veni.
Plânge li-i maică cu dor,
Că ț-o sta caru 'n ocol.
Plângeli-i maică cu sece,
Că-ți stă plugu la părece;
Plângeli-i și li-i jeli,
Holdele-or înteleni,
Biciu-n cul' o putrezi,
Plugu 'n sur' o rugini,
Boii 'n grad or flământi.

Bade, prin ograda ta
Poți umblă cu cizme roșii,
Că nu le-or încină porcii,
În urmața fânului.
Îi culcușu cănelui.
În omuța stogului
Îi urmața porcului.

Nu fi mândr'a-șă făloasă,
Că nu iești așa frumoasă,
Că n'ai care ferecece,
Numa cămeși hurelice,
Că nu ai căși șingilice,
Numa cămeși hurelice.

Am o mândră colo 'n colț,
Ține crișmă și negot;
Me dusei să tērgulesc,
Ea me 'mbie s'o iubesc.
Aș iubi-o căci îmi place,
Numa firea nu me trage.

Culese de:

Emil V. Degan.

Expoziția din Sibiiu.

Evenimentul săptămânei în dezvoltarea noastră culturală este deschiderea expoziției industriale române din Sibiiu.

Aceasta expoziție este o nouă dovadă de progresul ce face neamul românesc. Neajutorați de nimeni, avertați numai la propriile noastre puteri, de multe ori chiar punându-se bețe în roata propășirii noastre, — noi dăm mereu nainte, căci avem putere de viață care nu se poate sufoca, avem conștiința existenței noastre, avem viitor.

Două reuniuni, cele mai harnice din câte avem, Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului și Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, au făcut elementului românesc marele serviciu, ca prin aranjarea acestei expoziții să ne arate noue și să probeze străinilor gradul la care am ajuns pe terenul industrial.

Expoziția aceasta nu reprezintă progresul industriei române de pretotindenii din țara noastră, căci la ea au luat parte — afară de câteva locuri mai depărtate — mai cu seamă exponanți din comitatul Sibiiului; dar și astfel compusă, ea oferă o iconă foarte interesantă și variată a talentului industrial românesc.

Aceasta expoziție ne arată munca românească, atât cea țărănească, cât și cea a meșteșugarilor, căci tot ce este spus aici, e lucrat de mâni românești. Constatarea aceasta ne face bucurie, căci ea ne formează convingerea că avem și noi o industrie proprie.

Națiunea care are industrie, are viitor, căci industria e temelie înfloririi materiale, din care rezultă progresul cultural.

Expoziția aceasta ne probează nu numai că avem o industrie proprie, căci aceasta s'a știut și pân' acum, dar ea totodată ne arată și progresul acestei industrii.

Progresul acesta se manifestează nu numai în felul executării lucrărilor expuse, dar și în variațiunea obiectelor ce ni se prezintă. Nu numai se oferă privirii multe obiecte frumoase, dar totodată avem plăcerea să vedem multe feluri de lucrări.

Expoziția, care s'a deschis în duminică trecută prin un discurs rostit de dl D. Comșa, presidentul reuniunii de agricultură, ocupă trei sale în „Gesellschaftshaus“.

Partea cea mai interesantă a expoziției o formează lucrurile de mână țărănești, aranjate cu mult gust după comune. Aici se perindă aproape toate comunele din împregiurimea Sibiiului; din depărtări mai mari sunt obiecte de la Năsăud, Ecica-română, Recea și Viștea-de-jos.

Industriași sunt reprezentați prin păpușărie, rotărie, ferărie, timplărie, tapiserie, cofetărie, săpunărie etc.

Pe un podiu se prezintă trei odăi țărănești

complet ajustate: una din Reșinari, alta din Seșiște și a treia din Avrig.

Alături de ele sunt așezate trei resboae din Seșiște și Galeș, lucrând la fiecare câte o femeie. Este în deosebi mult admirat cel din Seșiște, la care o femeie țese renumitele pachiole.

Este foarte interesant și un grup de păpuși, cari înfățișează porturi femeiești din 12 părți ale Transilvaniei și anume: de la Sibiiu, Seșiște, Reșinari, Certege din Munții Apusenii, Borgo-Prund, comitatul Hunedoara, Mercurea, Sebeșul-săsesc și altele.

Expoziția a atras multă lume românească mai cu seamă din Sibiiu și din împregiurime. La deschidere a fost de față și Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu, dimpreună cu comandantul de corp Probst.

S'a aranjat și un drăguț de bufet, unde dame și țărance servesc publicului beuturi, prăjituri și alte mâncări.

Juriul pentru judecarea premiilor are două secțiuni, fiecare din ele se împarte în mai multe comisiuni conform grupelor. Prima secțiune se ocupă de obicei de industria de casă, a doua cu industria profesională. Prima a ținut ședință mercuri, a doua ține azi vineri.

Expoziția se va închide duminică în 13/26 octombrie prin un discurs rostit de dl Victor Tordășianu, presidentul Reuniunii sodalilor români.

Teodor Pop.

— La portretul din nr. acesta. —

Sunt mulți oameni, cari numai după moarte devin cunoscuți în cercuri mai mari. Unul din aceștia a fost și bărbatul, al cărui portret se află pe pagina primă a revistei noastre. Până când a trăit, l-au cunoscut numai Bihorul și părțile zarandane; dar murind, s'a făcut un nume de obște cunoscut și stimat, căci s'a lăsat toată averea, 160.000 coroane, gimnasiului gr. or. românesc din Brad.

Teodor Pop s'a născut la 1833, în comuna Burda, comitatul Bihor, unde tată-seu a fost cantor la biserică.

A studiat gimnasiul în Beins, drepturile la academia din Oradea-mare, ca intern al fundațiunii Zsiga.

S'a început cariera publică la Beins, în calitate de practicant apoi de funcționar la administrația comitatensă, de aici a trecut în cercul Tileagduului.

După restaurarea comitatului Zarand, fu numit pretor la Baia-de-Criș. La 1868 a făcut în Budapesta cenzură de avocat, dar funcționă tot ca pretor până 'n 1874, când comitatul Zarand fu disolvat. Atunci își deschise cancelărie advocațională tot acolo, unde rămase până la moarte.

Român neclintit și fiu credincios al bisericii sale, a luat parte la toate conferințele naționale, a fost și la Viena cu deputatiunea care a dus memorandumul; deputat al sinodului diecesan din Arad și al congresului național bisericesc din Sibiiu; iar sprijinul său pentru cultura națională s'a manifestat prin înscrierea sa de membru fondator al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român

și al Societății pentru crearea unui fond de teatru român.

A reposat la 10/23 iunie 1900.

Portretul pe care îl publicăm după Anuarul Societății pentru fond de teatru român, de unde am scos și schițele biografice, ni-l presintă în etate tinere, în timpul când s'a introdus costumul național românesc, căci portet mai nou n'a lăsat după sine.

În etern amintirea lui!

LITERATURĂ.

O tragedie de Riria. Am scris într'unul din numerele precedente ale revistei noastre, că binecunoscuta scriitoare română, care se ascunde sub pseudonimul Riria, a terminat o tragedie în 5 acte. Autoarea ne-a făcut plăcerea a ne pune la dispoziție actul prim din lucrarea sa care se află sub tipar, iar noi am publicat actul în nr. 36. Acum lucrarea a apărut de sub tipar la București, prezentându-se în o formă foarte plăcută. Pe exemplarul ce ne-a trimis autoarea, a scris următorul motto: „Dacă cremenea scânteie când amnarul o lovește, inima fulgeră sigur când streinul o muncеșce. Riria“. Tragedia e precedată de o prefață de dl A. D. Xenopol, distinsul nostru istoric, care în mijlocul scrutărilor sale științifice găsește timp să se ocupe și cu artele frumoase. Subiectul e scos din mediul social românesc al României și afară de țesutura sa interesantă, presintă o formă de compoziție foarte atrăgătoare, dialogurile fiind scrise a une ori în versuri rimate, alte ori în prosă ritmică și de multe ori în prosă comună, după cum corespunde mai bine sentimentulu ce exprimă. Prețul 2 lei.

Marele dicționar geografic al României. Zilele aceste a eșit la lumină în București al patrulea fascicul cu care se completează volumul al V-lea și cel din urmă din „Marele dicționar geografic al României“ publicat de Societatea geografică română după o muncă de 15 ani. Lucrarea aceasta depășește cu mult cadrul obișnuit al dicționarului geografic din alte țări și oferă într'o formă comodă și concisă istoricului, ca și geografului, omului politic ca și economistului, publicistului ca și autorităților administrative, un număr foarte mare de date artistice, sociale, geografice și istorice, etnografice și arheologice, o comoară prețioasă de informațiuni sigure și pozitive. Întreprinderea aceasta a fost ajutată și de regele Carol, precum și de ministerul de resboi. Aflăm cu bucurie, că Societatea geografică română este acum pe cale de a începe o nouă operă: publicarea Dicționarului geografic al țărilor locuite de Români în Ungaria și Transilvania, Bucovina și Basarabia.

Călimdarul Poporului pe 1903 a apărut. Este primul călimdar ce am primit la redacție pentru anul viitor. Acest călimdar, care în anii trecuți a luat un loc de cinste printre celelalte călimdare, se presintă și de asta-dată cu un cuprins foarte interesant, variat și potrivit pentru poporul nostru. Afară de părțile călimdaristice, are un bogat material de lectură bine aleasă și aranjată, în care și câteva portrete și alte ilustrațiuni. Face o dare de seamă amănunțită despre mișcarea noastră culturală. Iar rubrica „Răvașul“ ne indică mersul luptei politice. Este de dorit ca aeest călimdar să ajungă în toate casele țăranilor noștri. De vândare la Sibiu, în institutul „Tipografia“.

TEATRU și MUSICĂ.

Turneul artistic al dnei Irena de Vladala urmează din succes în succes. La Zlatna artista a dat un concert, care a entusiasm tot auditorul. A fost acompaniată de dna Adela Téglás n. Lukács, verișoară dulce a ministrului de finanțe Ladislaș Lukács, care asemenea a asistat la concert cu doamna și cu dșoara, dimpreună cu alți fruntași din partea locului. Dna Lukács a invitat artista la Budapesta, ca să se presinte și publicului de acolo. Dl Savu a fost mult aplaudat. Din Zlatna dna Vlădaia s'a dus la Sebeșul-săsesc, unde a dat un concert în 23 l. c. eu concursul dșoarei Ortensia Medean, al dlui Otto Baumann și al dlui Grigore Savu.

Concertul dat în seara deschiderii expoziției din Sibiu, cu programul pe care l-am publicat în numărul trecut, a avut mare succes. Toate corurile s'a achitat perfect de însărcinarea ce ș-au luat. După concert, cea mai mare parte a publicului s'a întrunit la cină în sala de la „Unicum“. Aici dnii Dimitriș Comșa, dr. Miron Cristea, dr. D. P. Barcian, dr. P Șpan, dr. Ioan Stroia și Victor Tordășan au ținut discursuri frumoase.

Societatea de diletanți „Progresul“ din Făgăraș, singura noastră societate de asemenea natură, se va întruni în adunare generală la 2 novembre. Este de dorit ca aceasta societate să ia un avânt mai nalt decât în anii trecuți și anume: să dea mai adeseori reprezentații teatrale.

Un nou teatru românesc la București. Marele circ Sidoli din București s'a schimbat într'un vast teatru popular. Inaugurarea acestuia se face astăzi sâmbătă, la 12/25 octombrie, cu „Prapăștiile Bucureștilor“ comedie în 3 acte de Millo.

PICTURĂ și SCULPTURĂ.

Talente române de pictură. Aflăm din „Tribuna Poporului“, că doi artiști-pictori, dnii Frideric Balla și Ștefan Alexici, au deschis acum doueluni o școală de pictură în Arad. Acum măestrii au aranjat o expoziție de tablouri făcute de elevele lor. Între aceste numitul ziar relevă și următoarele talente românești: dna *Lucreția Russu-Ștrianu*, care a expus un cap de studiu și o pânză „Leii noaptea“; dșoara *Flora Beleş*, mai multe capete de studiu, lucrare după natură, atât în creion, cât și în ulei; dșoara *Cornelia Moldovan*, s'a distins în desennul cu cărbune.

Monumentul eroului de la Grivița Iorgu Cosma, care a luat parte la 10/23 maiu an. c. în București, la serbarea jubileului de 25 ani a independenței, în rasă monachală, apoi a doua zi a murit, s'a inaugurat duminecă la 6/19 l. c. la mănăstirea Cernica unde se află mormântul seü. Monumentul este lucrat de sculptorul Filip Marin; are o înălțime de 3 metri și 60 cm și a costat 2950 lei, din carl 1974 s'a adunat prin subscriere, iar restul de 976 s'a plătit de dl Cazavillan, directorul ziarului „Universul.“

Monumentul lui Traian la Brăila. Cu ocaziunea petrecerii studenților italieni în Brăila, la propunerea profesorului Chiriceanu, s'a luat hotărîrea să se ridice în orașul acela un monument în onoarea împăratului Traian. Numai decât s'a și lansat o listă, pe care, la locul prim, dl Constantin Cociaș, deputatul Brăilei, s'a înscris cu 1000 de lei.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Alegeri pentru congresul național-bisericesc din Sibiiu. Atât în archidieceasa Sibiiu, cât și în diececele Arad și Caransebeș au să se facă alegeri noue pentru congresul național-bisericesc care se va întruni anul viitor în Sibiiu. Pentru conducerea alegerilor de deputați cari se fac în toamna aceasta, consistoriile au numit comisarii din cler și dintre mireni.

Promoțiune. Dl *Constantin Misits* din Lugoj a fost promovat la universitatea din Budapesta doctor în științele juridice.

Fundațiuni noue în archidieceasa Blaș. Aflăm din „Unirea”, că venerabilul capitol mitropolitan din Blaș a primit zilele acestea de la dl adv. dr. Octav. Rusu din Sibiiu cor. 17.200 în hârtii de valoare (libele de depuneri și acții de la „Albina” și „Victoria”) ca fudațiune, lăsată de Dumitru Muntean, sub-jude reg. în pensiuine, născut în Brad, de lângă Sibiiu și mort la 19 ian. a. c. la Sibiiu. Aproape jumătate din fudațiunea aceasta, e destinată pentru biserica și școala din locul natal al fundatorului. — De asemenea a incasat prin dl avocat dr. Gregorie Ilea, cor. 2577-23 ca fudațiune lăsată de Iacob Pal, fost funcționar în Cluș, care a beneficiat odată și el de stipendiul din Blaș.

G E E N O U ?

Hymen. Dl *Vasiliu Dirlea*, notar în Șilindia, comitatul Arad, și dsoara *Aurelia Mladin* s'au cununat la 28 septembrie în Șilindia. — Dl *Petru Pascu* și dsoara *Virginia I. Sucu* s'au cununat la 19 octombrie n. în Indol. — Dl *Ioan Hategan* și dsoara *Elena St. Demian* se vor cunună duminică în 26 l. c. în biserica gr. cat. din Făgăraș. — Dl *Andrei Moga* și dsoara *Victoria Bozdog* se vor cunună la 26 l. c. în Veștem.

Despărțământul Beinș al Asociațiunii s-a ținut adunarea generală în Băița la 28 septembrie, sub presiunea dlui profesor pensionar G. M. Marinescu, care a deschis-o cu un discurs însuflețitor. Raportul comitetului a fost prezentat de secretarul dl profesor Nic. Fabian, iar al casei de dl profesor Vas. Stefanica. Dl *Pompiliu Dan*, rectorul internatului gr. or. diecesan din Beinș, a ceti o lucrare intitulată „Despre folosul tovărășiilor”. Între popor s'au împărțit cărți folositoare. În urmă a fost un banchet animat. Totul a reușit foarte bine, căci au luat parte mulți din Beinș și din părțile Băiței și a Vașcoului.

Liga italo-română. Înainte d'a plecă acasă, studenții italieni au întemeiat la București, dimpreună cu studenții români liga italo-română. Aceasta ligă va avea două sedii centrale, în Roma și București. Noua ligă își propune următoarele: Cultul Romei glorioase și eterne, leagănul civilizațiunii latine; apropierea raporturilor pentru reciproca cunoaștere între cele două țări surori; propagandă pentru redesteptarea sentimentului latin în masele poporului celor două națiuni; apropierea și întreținerea unor relațiuni cât mai frățesci între celelalte națiuni coboritoare din marea și neperitoare familie latină.

Inaugurarea noii tăieturi în brațul Sulina al Dunărei, executată de comisiunea europeană, s'a făcut în duminica trecută cu mare solenitate, asistând principele și principesa României, dl prim-

ministru D. A. Sturdza, cu dnii miniștri Costinescu și Stoicescu. Vaporul inciar a fost așteptat de comisiunea europeană la intrarea noii tăeri și întimpinat cu salve de tunuri. Acelaș vapor a tăiat cel dintăiu panglica tricoloră, care închidea intrarea canalului. Președintele comisiunii europene dl Borhek țină o scurtă alocuțiune, la care răspunde principele României. Lucrarea de artă care s'a inaugurat, are o lungime de 5½ mile. Comisiunea europeană a executat până acum zece mari tăieturi, scurtând brațul Sulinei cu aproape 22 kilometri, suprimând 21 cotituri, adâncind apele de la 12 la 18 picioare și aducând astfel mari și neprețuite înlesniri navigațiunii. În cursul serii s'a dat un banchet în palatul comisiunii europene. În apusul soarelui, turnul moscheei a fost cel dintăiu iluminat; hodgea din balconul turnului a făcut cu glas puternic rugăciuni pentru dinastie. Seara, orașul și vapoarele din port au rivalizat în iluminăți și focuri de artificii. O lună splendidă, care resări încet din largul mării, mări farmecul serbării.

A murit: *Demetriu Sucu*, avocat și director executiv al institutului de credit și economii „Sălăgeana” din Jibou, membru fondator al Societății pentru fond de teatru român și membru pe viață al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, în Jibou, la 20 octombrie, în etate de 59 ani.

Avis abonaților noștri. Treiluniul octombrie—decembrie începându-se cu nr. trecut, rugăm pe toți aceia cari încă nu s-au înnoit abonamentele, să le înnoiască în curând, ca să nu se întrerupă expediarea.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

în ORADEA-MARE.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 5%. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.

2. Acordă împrumuturi ipotecare.

3. Acordă împrumuturi simple țărăneșe pe obligațiuni cu cavenți (credite personale țărăneșci.)

4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure către casse publice cu scadențe fixe.

5. Acordă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acordă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.

7. Îngrijește afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

VERZEICHNISS
 aller 55.000 Gewinn e.
 Der grösste Gewinn im glücklichsten Falle
1.000.000 Kronen.
 Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt:

	Kronen
1 Prämie mit	600000
1 Gew. "	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
2 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	50000
1 " "	40000
2 " "	30000
3 " "	25000
5 " "	20000
8 " "	15000
36 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
437 " "	2000
803 " "	1000
1528 " "	500
140 " "	300
34450 " "	200
4850 " "	170
4850 " "	130
100 " "	100
4350 " "	80
3350 " "	40
55.000 Gew. u. Pr. im Betrage	14.459.000

Sämmtliche Gewinne werden in ca. 5 Monaten gezogen und sind in Baar zahlbar.

Noroc deosebit la

TÖRÖK.

Mulți, mulți au devenit prin noi fericeții!

Maî bine de noue milioane coroane aũ câștigat la noi onorații noștri mușterii.

Cea mai cu sorți loterie din întreaga lume este loteria noastră de clase priv. reg. ung., care se reincepe în curând din nou. Din

110.000 losuri se sortese **55.000**

cu câștiguri în bani, va să zică jumătate câștigă din losurile emise, conform listei alăturate a câștigurilor.

Cu totul se sortește suma enormă de

patrusprezece milioane 459,000 coroane

în restimp de numai 5 luni. Întreaga întreprindere stă sub controlul statului,

Prețul losului original pentru clasa I face conform planului:

Pentru o optime	(1/8) fl. —.75	sau coroane 1.50
" " pătrime	(1/4) " 1.50	" " 3.—
" " jumătate	(1/2) " 3.—	" " 6.—
" un întreg	(1/1) " 6.—	" " 12.—

și se trimite pe lângă rambursă sau trimiterea înainte a prețului. Planuri oficiale gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite până în

2 novembre u. a. c.

cu încredere și direct la adresa noastră.

A. Török & Co.

Casă de bancă

BUDAPESTA.

Cea mai mare vânzare în detail din Ungaria pentru loterie de clase.

Secțiunile loteriei de clase ale colecturii noastre principale sũnt :

- Centrala: Theresienring 46/a.
 1. Sucursală: Waltznerring 4.
 2. Sucursală: Museumring 11.
 3. Sucursală: Elisabethring 54.

(3-6)

Dlul Török & Co., Budapesta.

Scrisoare de comandă (de tăiat)

Ve rog să-mi trimiteți _____ los original clasa I a loteriei ung. reg. priv. de clase, dimpreună cu un plan oficial.
 Suma în coroane _____ { a se încasă prin rambursă } Rog a șterge ce
 { urmează cu mandat postal } nu convine.

Adresa precisa